

Child Protection Policy

Versie: december 2022.

Situering	3
Missie en visie van de Kinderrechtencoalitie	3
Waarom een child protection policy?	4
Principes van deze child protection policy	4
Toepassingsgebied	5
Child protection policy	6
API	6
Bewustmaking	6
Medewerkers	6
Kinderen en jongeren	6
Gedragscode voor medewerkers	7
Risicoanalyse voorafgaand activiteiten met kinderen en jongeren	9
Specifieke integriteitsschendingen en hoe ermee om te gaan	10
Wat is agressie?	10
Hoe ga ik als medewerker om met agressief gedrag?	11
Pesten	11
Wat is pesten?	11
Hoe ga ik als medewerker om met pestsituaties tussen kinderen en jongeren?	11
Seksueel grensoverschrijdend gedrag	11
Wat is seksueel grensoverschrijdend gedrag?	11
Hoe ga ik als medewerker om met seksueel grensoverschrijdend gedrag?	12
Wat te doen bij een melding of signaal?	12
Externe melding	12
Interne melding	13
Eerste fase: Vermoeden, onthulling, vaststelling	13
Tweede fase: Informatieverzameling	14
Derde fase: Gemotiveerd advies	14
Vierde fase: Advies uitvoeren	15
Vijfde fase: Nazorg en evaluatie	15

Monitoring en evaluatie	16
Begrippenlijst	16
Credits	16

Situering

Missie en visie van de Kinderrechtencoalitie

De Kinderrechtencoalitie is de waakhond van de kinderrechten. Altijd. Overal. Voor àlle kinderen. Wij willen dat kinderrechten dwars door onze samenleving lopen. Daarom volgt de Kinderrechtencoalitie nauwgezet op dat België het Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind toepast. We maken mensen warm voor kinderrechten, delen onze kennis erover en brengen die in de praktijk.

Voor het welzijn van kinderen in Vlaanderen en Brussel bundelt de Kinderrechtencoalitie de krachten van tientallen organisaties met diepe wortels in de maatschappij. En we gaan aan de slag mét de kinderen om hun rechten af te dwingen. Want zij staan centraal.

Bij ons staan de belangen van kinderen altijd op de eerste plaats. In de rest van de samenleving geldt dat helaas nog niet altijd. De Kinderrechtencoalitie wil daar verandering in brengen. We zetten in op twee belangrijke pijlers: kinderrechten realiseren en de krachten bundelen.

- **Kinderrechten realiseren**
Het Kinderrechtenverdrag wordt overal toegepast. We gaan volop voor een échte kinderechtcultuur in Vlaanderen. Bij de overheid, bij bedrijven, bij de jeugdbeweging, thuis of op school. Alle kinderrechten zijn daarbij even belangrijk.
- **Elk kind kent zijn rechten en kan die ten volle benutten**
Iedereen moet de rechten van het kind kennen en die toepassen. Alleen zo kan elk kind zich volledig ontplooiën in de samenleving. Alleen zo kan elk kind opkomen voor zijn rechten en die van anderen wereldwijd. We helpen ze om hun stem te vinden en hoorbaar te maken.
- **Geen enkel kind valt uit de boot**
Kinderen in een kwetsbare situatie hebben dezelfde rechten als élk kind. Daarom bestrijdt de Kinderrechtencoalitie discriminatie en andere vormen van uitsluiting. We maken onzichtbare kinderen zichtbaar.
- **Krachten bundelen**
De Kinderrechtencoalitie bouwt bruggen in het belang van het kind. De Kinderrechtencoalitie gebruikt de kennis en ervaring van alle aangesloten organisaties. We leren van elkaar en we gaan ook het gesprek aan met anderen. Zo bouwen we bruggen tussen alle geledingen van de maatschappij.
- **We maken werk van een 'kindreflex'**
Het belang van het kind moet centraal staan in elk beleid. Tijdens de ontwikkeling en uitvoering van beleid moeten overheden, bedrijven en organisaties zich telkens afvragen of kinderen betrokken zijn en welke impact zij zullen ondervinden. Zo verweven we permanent een 'kindreflex' in de samenleving.
- **Kinderen en jongeren tekenen mee de toekomst uit**
De Kinderrechtencoalitie betreft kinderen en jongeren op zoveel mogelijk manieren. We moedigen de overheid en de maatschappij aan hetzelfde te doen. Bij zaken die hun leven beïnvloeden, moeten kinderen en jongeren een stem hebben. Altijd. Overal.

Waarom een child protection policy?

Als waakhond van de kinderrechten, komt de Kinderrechtencoalitie rechtstreeks en/of onrechtstreeks in contact met kinderen en jongeren. Deze child protection policy werd ontwikkeld om blootstelling aan misbruik, uitbuiting en geweld van deze minderjarigen te voorkomen, of er minstens gepast op te reageren.

De term **kindermisbruik** verwijst naar “de mishandeling en verwaarlozing van kinderen onder de 18 jaar. Het omvat alle vormen van fysieke en/of emotionele mishandeling, seksueel misbruik, verwaarlozing, nalatigheid en commerciële of andere uitbuiting, die leidt tot daadwerkelijke of potentiële schade aan de gezondheid, overleving, ontwikkeling of waardigheid van het kind in de context van een relatie van verantwoordelijkheid, vertrouwen of macht.”¹

Deze child protection policy sluit nauw aan bij ons **integriteitsbeleid**, dat we samen met Kenniscentrum Kinderrechten en TZitemzo ontwikkelden en waarin we uiteenzetten hoe we omgaan met (risico's op) integriteitsschendingen. De term **integriteit** staat synoniem voor onschendbaarheid. Alle personen hebben recht op respect voor en bescherming van hun fysieke, psychische en seksuele integriteit.

Rekening houdend met de specifieke positie van kinderen en jongeren, gelden voor hen bijzondere (beschermings-)regels. Door hun leeftijd, context en levensfase bevinden kinderen en jongeren zich immers vaak of bijna uitsluitend in afhankelijkheidsposities ten opzichte van, in de eerste plaats, volwassenen. Maar ook tussen kinderen en jongeren onderling kunnen er ongelijke machtsverhoudingen zijn. Voor kinderen en jongeren wordt daarom in specifieke regelgeving voorzien. Artikel 19 van het Kinderrechtenverdrag bepaalt het recht van eenieder jonger dan 18 jaar op bescherming tegen mishandeling en verwaarlozing. Dit recht omvat zowel preventie, behandeling als reactie. België, als lidstaat, draagt de verplichting dit recht te implementeren, te vertalen en toe te passen voor ieder kind of jongere op zijn grondgebied. Verder is het recht op bescherming van de integriteit uitdrukkelijk opgenomen in het eerste lid van artikel 22bis van de Grondwet: “Elk kind heeft recht op eerbiediging van zijn morele, lichamelijke, geestelijke en seksuele integriteit.” Een aantasting van de integriteit, bijvoorbeeld via grensoverschrijdend gedrag en kindermishandeling, wordt in het strafrecht strafbaar gesteld. De integriteit kan echter evengoed worden geschaad door het niet-handelen of een onthouding van handelen in een situatie waar zich een schending van integriteit voordoet. Integriteit beschermen houdt dus niet enkel een reactie in, maar vereist eveneens en in de eerste plaats het voorkomen van schendingen.

Principes van deze child protection policy

In de werking van de Kinderrechtencoalitie staat het **VN- Kinderrechtenverdrag** centraal. Kinderrechten zijn mensenrechten, maar omwille van hun jonge leeftijd hebben kinderen een bijzondere kwetsbaarheid en dus ook een specifiek rechtenkader. Enerzijds hebben ze nood aan meer bescherming dan volwassenen, anderzijds moet er voor gezorgd worden dat ze als volwaardige burgers worden beschouwd met eigen beslissingsrecht over hun leven en de maatschappij. Het Kinderrechtenverdrag biedt een holistisch kader voor de **protectie, participatie en provisie** van elk kind.

¹ [Child maltreatment](#). World Health Organization, 8 juni 2020. [vrije vertaling]

- **Provisierechten:** Het Kinderrechtenverdrag bevat rechten die ervoor zorgen dat kinderen krijgen wat ze nodig hebben om zich te ontwikkelen, onder meer het recht op zorg.²
- **Protectierechten:** Het Kinderrechtenverdrag bevat rechten die kinderen bijzondere bescherming bieden, onder meer tegen misbruik en geweld³ en tegen discriminatie.⁴
- **Participatierechten:** Het Kinderrechtenverdrag bevat rechten die ervoor zorgen dat kinderen volwaardig kunnen deelnemen aan het maatschappelijk leven, waaronder het recht om hun mening te geven in aangelegenheden die hen aanbelangen.⁵

De bovenstaande drie pijlers van het Kinderrechtenverdrag zijn nauw met elkaar verbonden. Het Kinderrechtenverdrag is immers **ondeelbaar**: elk recht is even belangrijk, het ene recht bestaat niet zonder het andere. De rode draad die doorheen het Kinderrechtenverdrag loopt, is dat het **belang van het kind** voorop staat bij alle maatregelen die kinderen aangaan.⁶ In alle acties en handelingen omtrent bescherming en veiligheid van kinderen, stelt de Kinderrechtencoalitie het belang van het kind dan ook voorop. Dit betekent dat we het kind of de jongere centraal stellen, steeds de impact van de situatie en de mogelijke reactie of beslissing op het leven en de rechten van de minderjarige zullen bepalen, verschillende beslissingsmogelijkheden zullen afwegen (met het belang van het kind als eerste overweging) en elke reactie of beslissing voldoende motiveren.

Toepassingsgebied

Deze child protection policy is van toepassing op iedereen die namens de Kinderrechtencoalitie handelt, inclusief werknemers, stagiairs, vrijwilligers, leden van de Raad van Bestuur en externe partners waar de Kinderrechtencoalitie mee samenwerkt. In dit document wordt naar hen verwezen met de term 'medewerker' of 'medewerkers'. Daarnaast is dit document ook van toepassing op deelnemende kinderen en jongeren zelf die deelnemen aan de activiteiten van de Kinderrechtencoalitie, in hun contacten onderling.

Lidorganisaties van de Kinderrechtencoalitie dienen ofwel over een eigen child protection policy te beschikken die minstens aan deze policy voldoet, ofwel deze child protection policy te onderschrijven.⁷

Deze child protection policy is van toepassing op **zowel rechtstreeks als onrechtstreeks contact**. Deze policy dient dus te worden nageleefd zowel bij face-to-face contacten als contacten via digitale weg (bv. sociale media, e-mail).

De Kinderrechtencoalitie verwerkt enkel interne meldingen, geen externe meldingen. **Interne meldingen** hebben betrekking op situaties die zich voordoen in het kader van de activiteiten van de organisaties en waarbij medewerkers van een of meerdere organisatie(s) betrokken zijn. Dit gaat niet alleen over situaties tijdens de activiteiten, maar ook over schendingen van integriteit die zich afspelen buiten de activiteiten of werkuren om, tussen kinderen/jongeren die betrokken zijn bij activiteiten van de Kinderrechtencoalitie en werknemers. **Externe meldingen** hebben betrekking op

² [Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind](#), Art. 6. Verenigde Naties, 20 november 1989.

³ [Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind](#), Arts. 19 en 34-36. Verenigde Naties, 20 november 1989.

⁴ [Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind](#), Art. 2.1. Verenigde Naties, 20 november 1989.

⁵ [Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind](#), Art. 12. Verenigde Naties, 20 november 1989.

⁶ [Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind](#), Art. 3. Verenigde Naties, 20 november 1989.

⁷ Dit wordt in 2023 opgenomen in de Statuten als een criterium voor lidmaatschap van de Kinderrechtencoalitie.

situaties die geen link hebben met de activiteiten van de organisaties zelf. Zulke meldingen worden doorverwezen naar de daartoe bevoegde instanties.

Child protection policy

Contactpersoon

De Vlaamse overheid verplicht iedere erkende jeugdwerkorganisatie (incl. de gesubsidieerde verenigingen met een bijzondere opdracht, de zgn. bovenbouw⁸) om een **API** (AanspreekPunt Integriteit of AanspreekPersoon Integriteit) aan te duiden in het kader van haar integriteitsbeleid. De API is het aanspreekpunt voor medewerkers van de organisatie en de kinderen en jongeren waarmee de organisatie samenwerkt voor vragen en/of meldingen omtrent integriteitsschendingen. Omdat deze child protection policy kadert binnen ons integriteitsbeleid, is de API ook de contactpersoon voor vragen en/of meldingen inzake deze child protection policy. De API van de Kinderrechtencoalitie is de coördinator.

Bewustmaking

Medewerkers

Het is belangrijk voor de implementatie van deze child protection policy dat medewerkers zich bewust zijn van wat kindermisbruik en -uitbuiting inhoudt. Ze moeten de gedragscode kennen (zie verder), weten wat er moet gebeuren indien ze getuige zijn of een vermoeden hebben van een overtreding van deze child protection policy, en weten wie de API binnen de Kinderrechtencoalitie is.

Het toelichten van deze child protection policy vormt daarom een vast onderdeel van het **onthaalbeleid van nieuwe medewerkers, stagiaires en vrijwilligers**. Bij aanwerving of opname van een mandaat in de Raad van Bestuur moet de nieuwe medewerker deze child protection policy onderschrijven, waardoor die er zich toe verbindt om zich aan de gedragscode te houden.

Bij aanwerving moeten medewerkers een **attest van goed gedrag en zeden** kunnen voorleggen. Ook stagiaires, vrijwilligers en personen die een mandaat opnemen in de Raad van Bestuur moeten een attest van goed gedrag en zeden kunnen voorleggen.

Kinderen en jongeren

Ook de kinderen en jongeren waarmee we samenwerken moeten zich er bewust van zijn dat er bepaalde omgangsnormen gelden en dat hun mentale en fysieke integriteit steeds gewaarborgd dient te worden. Aan het begin van een samenwerking met kinderen en jongeren worden de leidende principes van deze child protection policy daarom steeds toegelicht aan de betrokkenen, alsook wat zij kunnen doen indien deze normen niet gerespecteerd worden.

⁸ Decreet Vlaams Jeugd- en Kinderrechtenbeleid, art. 8. 20 januari 2012.

De volgende zijn de leidende principes die worden toegelicht. De precieze bewoording wordt aangepast aan de leeftijd en het ontwikkelingsniveau van de doelgroep.

- Iedereen heeft evenveel recht om deel te nemen en zijn/haar/hun mening te geven.
- Niemand is verplicht om mee te doen.
- Geen enkele mening is fout. We hebben respect voor elkaars mening.
- We zetten ons allemaal in zodat deze activiteit voor iedereen een fijne ervaring is.
- We behandelen elkaar met respect. We respecteren elkaars grenzen.
- Wanneer er iets gebeurt dat niet oké aanvoelt, kan je terecht bij een medewerker of de API.

Gedragcode voor medewerkers

De Kinderrechtencoalitie zet zich in om kinderen te beschermen tegen misbruik en uitbuiting. De organisatie zal alle nodige maatregelen nemen om misbruik en uitbuiting van kinderen te voorkomen, en er gepast op te reageren indien het zich toch zou voordoen. De Kinderrechtencoalitie reageert op alle meldingen van daadwerkelijke of vermeende misstanden op basis van haar child protection policy, ongeacht de aard van de melding, over wie de beschuldigingen gaan of wie de melder is.

Deze gedragscode bevat gedragsnormen waar medewerkers van de Kinderrechtencoalitie zich aan moeten houden wanneer ze rechtstreeks of onrechtstreeks in contact komen met minderjarigen in het kader van de activiteiten van de Kinderrechtencoalitie.

Privacy en gegevensbescherming

- Bij elke beslissing vertrekken we steeds vanuit het **belang van het kind**.⁹
- **Beeldmateriaal of persoonsgegevens** van kinderen en jongeren worden slechts **gedeeld** indien zij en/of hun wettelijke vertegenwoordiger(s) hier geïnformeerde toestemming voor hebben gegeven.
- Het **recht op privacy** van de kinderen en jongeren wordt gewaarborgd. Medewerkers zijn gebonden aan de discretieplicht, en informeren de betrokken kinderen en jongeren ook steeds over wat dit inhoudt.
- De **verwerking van de persoonsgegevens** van de kinderen en jongeren verloopt volgens de bepalingen van de Algemene Verordening Gegevensbescherming¹⁰ en de hieruit voortvloeiende Belgische Wet Verwerking Persoonsgegevens.¹¹
- Gegevens over kinderen en jongeren worden **geanonimiseerd**, tenzij zij geïnformeerde toestemming hebben gegeven om dit niet te doen.
- Medewerkers nemen geen **foto's of video's** en vragen geen **persoonlijke contactgegevens** van kinderen en jongeren wanneer dit niet vereist is voor de activiteiten van de Kinderrechtencoalitie.

Participatie

- Een samenwerking kan enkel wanneer de betrokken kinderen en jongeren hierin toestemmen en op voorhand duidelijk geïnformeerd zijn. De samenwerking met kinderen en jongeren is

⁹ Zie [Stappenplan Belang van het kind](#). KeKi.

¹⁰ [Algemene Verordening Gegevensbescherming](#).

¹¹ [Wet van 30 juli 2018](#). Gegevensbeschermingsautoriteit.

steeds gebaseerd op **geïnformeerde toestemming**. De kinderen en jongeren, alsook hun ouders en voogden, geven **geïnformeerde toestemming** voorafgaand aan deelname. Hiertoe onderteken zij een toestemmingsformulier. Zij kunnen steeds, zonder enig nadelig gevolg, hun toestemming intrekken. Zo nodig wordt er voorafgaand een bijeenkomst georganiseerd met kinderen en jongeren om hen **in te lichten over de opzet van en hun rol** in een activiteit.

- Medewerkers zetten zich in opdat de deelname van kinderen en jongeren **betekenisvol** is en zij voldoende worden **voorbereid** op hun deelname.
- Medewerkers beschikken over de nodige competenties om **participatie te faciliteren** en kinderen en jongeren aan te moedigen **hun mening en visie kenbaar te maken**.
- Medewerkers hebben **respect voor ieders mening** en zetten zich in om een **veilige omgeving** te creëren voor kinderen en jongeren om hun mening te uiten. Ze bieden ondersteuning aan extra kwetsbare groepen die drempels ervaren om hun mening te uiten.
- Medewerkers waken erover dat kinderen en jongeren zich bewust zijn van **wat aanvaardbaar gedrag is** en wat niet, en welke acties ondernomen kunnen worden indien onaanvaardbaar gedrag zich voordoet. Daartoe informeren medewerkers kinderen en jongeren over hun **recht om beschermd te worden tegen misbruik**; over de **basisprincipes van de gedragscode** die geldt voor medewerkers en voor kinderen en jongeren; en over hoe zij **melding** kunnen maken wanneer ontoelaatbaar gedrag zich voordoet.
- Medewerkers zorgen ervoor dat het recht van kinderen en jongeren om **betrokken te worden** bij relevante activiteiten gevrijwaard blijft. Er wordt ook gezorgd voor de nodige ruimte voor jongeren om zelf te kunnen bepalen of een activiteit voor hen relevant is.
- Medewerkers streven ernaar dat de toegepaste methodes en ruimtes steeds zijn **afgestemd op de capaciteiten van de jongeren**.
- Medewerkers houden rekening met **bijzondere en individuele noden** van kinderen en jongeren.
- Medewerkers streven ernaar dat de participatie van kinderen en jongeren bestaande **patronen van discriminatie uit de weg gaat** en **steeds inclusief is**. Extra aandacht gaat uit naar het creëren van mogelijkheden voor **kinderen en jongeren in kwetsbare situaties** om te participeren.
- Medewerkers waken erover dat **redelijke aanpassingen** worden gemaakt zodat kinderen en jongeren met bijzondere noden volwaardig kunnen participeren.
- Medewerkers zetten zich in om, indien nodig, deelnemers te **sensibiliseren en/of bewust te maken** van de **drempels** die worden ervaren door deelnemers met speciale noden.
- Medewerkers passen hun **communicatiestijl** aan aan de leeftijd en vermogens van het kind of de jongere.
- Medewerkers waken erover dat de informatie die de betrokken kinderen en jongeren krijgen, **aangepast is aan hun ontwikkelingsniveau**.

Diversiteit en non- discriminatie

- Medewerkers maken zich niet schuldig aan **discriminerende en/of vernederende behandeling** van kinderen en jongeren.
- Medewerkers waarborgen onderling **respect en gelijkwaardigheid** tussen de kinderen en jongeren.
- Medewerkers streven ernaar om de **diversiteit** die in de samenleving aanwezig is ook vertegenwoordigd te zien in de groep kinderen en jongeren waarmee ze samenwerken.
- Medewerkers hebben respect voor de **eigenheid** van elk kind en elke jongere, inclusief wat betreft diversiteit in ontwikkeling.

Bescherming tegen geweld

- Medewerkers nemen maatregelen zodat de **risico's op geweld, uitbuiting of andere negatieve gevolgen**, die zouden kunnen samenhangen met de participatie van kinderen en jongeren, zo klein mogelijk gehouden worden (zie verder: risico- analyse).
- Medewerkers zetten zich in om een omgeving en sfeer te creëren waarbinnen kinderen en jongeren zich **veilig** kunnen voelen.
- Medewerkers hebben respect voor de **fysieke integriteit** van kinderen en jongeren en gebruiken geen (economisch, lichamelijk, seksueel en/of psychisch) geweld.
- Medewerkers maken **geen misbruik van hun positie** ten aanzien van kinderen en jongeren.
- Medewerkers zijn **alert voor signalen van grensoverschrijdend gedrag**, zowel wanneer zulke gedragingen uitgaan van medewerkers als van kinderen en jongeren zelf. Medewerkers spreken elkaar en/of de API aan wanneer problemen zich voordoen.
- Medewerkers zetten zich in om een algemene **sfeer van openheid en vertrouwen** te creëren tussen medewerkers onderling, tussen kinderen en jongeren, en tussen medewerkers en kinderen en jongeren.
- Medewerkers handhaven een **verbod op seksuele handelingen/relaties** tussen medewerkers en deelnemende kinderen/jongeren.
- Medewerkers beschermen kinderen en jongeren tegen **ongepaste en schadelijke informatie**, ongeacht de vorm (gesproken, geschreven of visueel) ervan.
- Medewerkers delen geen **schokkende of beledigende verhalen of beelden**, en gebruiken geen **beledigende of aanstootgevende taal**.

Meldingen van overtredingen

- Medewerkers **respecteren de meldingsprocedures**, zoals in deze policy beschreven, wanneer daadwerkelijke of vermeende misstanden zich voordoen.
- Medewerkers van de organisaties **melden interne mistoestanden**, zoals (herhaaldelijke) deontologische fouten vanwege een andere medewerker, aan de API.

Risicoanalyse voorafgaand activiteiten met kinderen en jongeren

Wanneer een activiteit met kinderen en jongeren wordt ingepland, is het belangrijk om op voorhand een risico- analyse te maken. De bedoeling is om de risico's waar deelnemende kinderen en jongeren mee geconfronteerd worden, in kaart te brengen. Het gaat om risico's die de gezondheid, de veiligheid en het welzijn van kinderen en jongeren in gevaar kunnen brengen. Door deze risico's in kaart te brengen, kan worden nagegaan of deze voldoende beheerst kunnen worden tijdens de activiteit en kan een afweging gemaakt worden of de activiteit al dan niet georganiseerd kan worden.

Er zijn heel wat potentiële **risico's** waar kinderen en jongeren mee geconfronteerd kunnen worden. Voorbeelden van zulke risico's (niet exhaustief) zijn:

- Een gebrek aan opvolging en ondersteuning in aanloop naar, tijdens en na de activiteit.
- Een onvoldoende veilige omgeving waardoor betekenisvolle participatie niet of onvoldoende mogelijk is.
- Een gebrek aan aandacht voor de behoeften van kinderen en jongeren met bijzondere noden.
- Risico's verbonden aan online activiteiten.
- Pesten.
- Fysiek, seksueel en emotioneel misbruik.

Onderstaande **checklist** moet voorafgaand een activiteit waaraan kinderen en jongeren deelnemen worden doorlopen. Ze biedt een leidraad om de potentiële risico's in kaart te brengen en te minimaliseren.

1. De **potentiële risico's op voorhand in kaart brengen** en nadenken over **hoe deze te minimaliseren** (niet- exhaustieve lijst).
 - Wat is de leeftijd/ het ontwikkelingsniveau van de deelnemers?
 - Zijn er deelnemers die bijzondere noden hebben, bv. omwille van een fysieke en/of mentale handicap?
 - Zijn er deelnemers die niet willen dat er beeldmateriaal van hun online en openbaar wordt gedeeld?
 - Zijn de deelnemers zich bewust van wat aanvaardbaar gedrag is en hoe zij grensoverschrijdend gedrag kunnen signaleren/ melden?
 - Welke zijn de drempels die deelnemers zouden kunnen ondervinden (individueel en collectief) die hun mogelijkheid om te participeren belemmeren?
2. De betrokken medewerkers voldoende **informer** over de **uitkomst van de risicoanalyse** en de **gedragscode** die in acht moet worden genomen.
 - Zijn de betrokken medewerkers op de hoogte van de potentiële risico's die verbonden zijn aan deze activiteit?
 - Hebben de betrokken deelnemers overlegd over hoe deze risico's geminimaliseerd kunnen worden?
 - Zijn de betrokken medewerkers op de hoogte van de gedragscode en de procedures om melding te maken van ontoelaatbaar gedrag?
3. Het principe van de **expliciete geïnformeerde toestemming** in acht nemen.
 - Begrijpen de deelnemende kinderen en jongeren wat de opzet is van hun deelname?
 - Hebben alle deelnemers en hun ouders/voogd een toestemmingsformulier ondertekend?
4. De deelnemende kinderen en jongeren **briefen** over hun deelname.
 - Weet elke deelnemer wat de activiteit waaraan hij/zij/hun deelneemt, inhoudt?
 - Weet elke deelnemer wat er van hem/haar/hun verwacht wordt?
 - Weet elke deelnemer wat er met zijn/haar/hun input gebeurt?

Specifieke integriteitsschendingen en hoe ermee om te gaan

Hieronder wordt kort stilgestaan bij enkele specifieke vormen van integriteitsschendingen waar kinderen en jongeren mee te maken kunnen krijgen. Er wordt steeds toegelicht wat deze specifieke integriteitsschending inhoudt en er worden tools aangereikt voor medewerkers die hiermee geconfronteerd worden.

Integriteitsschendingen kunnen echter vele vormen aannemen. De onderstaande opsomming van specifieke schendingen is dan ook niet- exhaustief. Deze child protection policy is dus ook van toepassing op integriteitsschendingen die niet worden uiteengezet in deze sectie.

Agressie

Wat is agressie?

ICOBA, kennis- en expertisecentrum rond het thema agressie, verstaat onder agressief gedrag: “Elk verbaal, non-verbaal of fysiek gedrag dat persoonlijke of algemeen geldende waarden en normen schendt, grenzen overschrijdt en (on)bewust schade toebrengt of dreigt toe te brengen aan anderen, de omgeving of zichzelf. Deze schade kan fysiek, psychisch, sociaal of materieel van aard zijn.”¹²

Er kunnen verschillende soorten agressie worden onderscheiden naargelang de uitingvorm (materieel, fysiek, verbaal, non-verbaal, seksueel, psychisch), de gerichtheid (op mensen, op dieren, op de materiële omgeving, op zichzelf) en de motieven.¹³

Agressie kan dus zeer breed gedefinieerd worden, waardoor zowat alle integriteitsschendingen onder deze term kunnen worden gevat. Het is echter nuttig om bepaalde schendingen, zoals pesten en seksueel grensoverschrijdend gedrag, omwille van de nood aan een specifieke aanpak, apart te beschouwen. Heel wat organisaties hebben voor deze vormen van integriteitsschendingen dan ook afzonderlijke tips en tools ontwikkeld (zie verder).

In de enge zin van het woord wordt agressie opgevat als louter fysiek geweld.

Hoe ga ik als medewerker om met agressief gedrag?

- Op de websites [Grenwijs](#) en van [ICOBA](#) vind je tips over hoe te reageren op agressief gedrag.

Pesten

Wat is pesten?

Pesten is het aanhoudend kwetsende, bedreigende handelingen richten ten aanzien van iemand anders. Het gaat om herhaaldelijke daden die iemand anders fysiek en/of emotioneel kwetsen, bijvoorbeeld iemand uitsluiten, schoppen, beledigen, wegduwen... Bij cyberpesten gebeurt het pesten via nieuwe media, bijvoorbeeld via sms'jes, e-mails of foto's op sociale media. Pesten wordt gekenmerkt door een ongelijke machtsverhouding tussen dader(s) en slachtoffer(s), in tegenstelling tot plagen.¹⁴

Hoe ga ik als medewerker om met pestsituaties tussen kinderen en jongeren?

- [No Blame](#) is een methodiek ontwikkeld door Tumult om gepast te reageren op pestgedrag.
- Op de website “Alles over pesten” vind je [tips over hoe in gesprek te gaan](#) met iemand die gepest wordt.
- Op het platform [Pesten voorkomen en aanpakken](#) vind je info over pesten op jouw maat.

¹² [ICOBA's kijk op agressief gedrag](#).

¹³ [Integriteitsbeleid. Tool voor het jeugdwerk](#), p. 23-24. Pimento, 2019.

¹⁴ [Wat is pesten?](#) Alles over pesten.

Seksueel grensoverschrijdend gedrag

Wat is seksueel grensoverschrijdend gedrag?

De term ‘seksueel gedrag’ verwijst naar geslachtsgemeenschap, maar ook naar kussen, aanraken en het geven van seksuele opmerkingen.¹⁵ Sensoa classificeert seksueel gedrag als grensoverschrijdend wanneer één of meerdere van de onderstaande voorwaarden niet is/ zijn vervuld.

1. Wederzijdse toestemming

Alle betrokkenen gaan en blijven akkoord met wat er gebeurt.

De toestemming kan op elk moment, voor of tijdens de handelingen, ingetrokken worden.

2. Vrijwilligheid

Er is geen (fysieke of mentale) dwang, misleiding of chantage, waardoor de betrokkenen hun toestemming in alle vrijheid wel of niet kunnen geven.

3. Gelijkwaardigheid

De betrokkenen hebben een gelijke positie, waardoor ze het gevoel hebben dat ze hun grenzen kunnen aangeven. Wanneer iemand bijvoorbeeld veel jonger of zwakker is dan de andere partij, is er geen sprake van gelijkwaardigheid.

4. Aangepastheid aan het ontwikkelings- of functioneringsniveau

Seksueel gedrag moet aangepast zijn aan de ontwikkelingsfase waarin de betrokkenen zich bevinden. Bovendien moeten de betrokkenen op het moment dat het gedrag plaatsvindt in staat zijn om in te schatten of het gedrag oké is voor zichzelf en de andere (bv. in geval van dronkenschap is de betrokkene hier niet toe in staat).

5. Aangepastheid aan de context

Seksueel gedrag moet aangepast zijn aan de omgeving, om aanstootgevend gedrag te vermijden. De betrokkenen houden rekening met hun omgeving en doen geen dingen die anderen storen of choqueren.

6. Geen schadelijke impact

De betrokkenen denken na over de gevolgen van hun seksueel gedrag voor zichzelf en voor anderen. Er wordt geen gedrag gesteld dat fysieke, emotionele of psychische schade zou kunnen veroorzaken.

Hoe ga ik als medewerker om met seksueel grensoverschrijdend gedrag?

- Om in te schatten of bepaald seksueel gedrag bij kinderen en jongeren problematisch is, en hoe je hierop kan reageren, kan je gebruik maken van [deze normatieve lijst](#) en het [Vlaggensysteem](#) van Sensoa.
- Op basis van dit Vlaggensysteem van Sensoa ontwikkelde Pimento het pakket “[\(N\)iets mis mee?!](#)” specifiek voor de jeugdwerkcontext.

¹⁵ [Seksueel grensoverschrijdend gedrag](#). Allesoverseks.be.

Wat te doen bij een melding of signaal?

Externe melding

Wanneer een kind of jongere een medewerker aanspreekt over mogelijke integriteitsschendingen die plaatsvinden of plaatsvonden *buiten* het kader van de activiteiten van de Kinderrechtencoalitie, meldt de medewerker dit aan de API en verwijst de betrokkene door naar andere bevoegde instanties voor ondersteuning en advies.

- [Awel](#) luistert naar alle kinderen en jongeren met een vraag, verhaal en/of probleem.
- [1712](#) is er voor elke vraag over elke vorm van geweld of misbruik (lichamelijk psychisch, economisch of seksueel geweld).
- [Centrum voor leerlingenbegeleiding \(CLB\)](#): je kan bellen, mailen of langsgaan. Chatten kan via [CLB-ch@t](#), een chatprogramma waar zowel leerlingen als ouders terecht kunnen met hun vragen over de thema's leren en studeren, studiekeuze, gezondheid en welbevinden.
- De chatbox van de [Vertrouwenscentra Kindermishandeling](#). Als minderjarige kan je anoniem chatten met een gespecialiseerde medewerker.
- [Child Focus](#), Stichting voor Vermiste en Seksueel Uitgebuite Kinderen, gratis noodnummer 116 000, 24/24, 7/7. Iedereen kan hier terecht om een verdwijning, een internationale kinderontvoering door een ouder of een situatie van seksuele uitbuiting van een minderjarige te melden.
- [Centrum voor Algemeen Welzijnswerk](#) of de jongerenafdeling [JAC](#). Je kan mailen, chatten, bellen met of langsgaan.
- [tZitemzo](#) behandelt vragen van kinderen en jongeren, ouders en professionelen over kinderrechten. Je kan langsgaan, bellen, mailen of chatten. De jurist van tZitemzo geeft ook juridisch advies bij andere door het JKB gesubsidieerde organisaties. tZitemzo organiseert ook vorming over beroepsgeheim en meldingsplicht.
- In een levensbedreigende situatie: bel het **noodnummer 112**.

Interne melding

Wanneer iemand getuige is van een overtreding van deze child protection policy of een vermoeden heeft dat een overtreding heeft plaatsgevonden/plaatsvindt in het kader van de activiteiten van de Kinderrechtencoalitie, dient hier onmiddellijk **melding** van te worden gemaakt bij de API. Wanneer de melding betrekking heeft op de API, dient de melding gericht te worden tot de voorzitter van de Raad van Bestuur.

Bij de behandeling van een interne melding worden de volgende **principes** in acht genomen:

- Het uitgangspunt is steeds dat de **veiligheid van de minderjarige voorop** staat.
- In alle fasen van de procedure wordt er gewaakt over de **privacy** van alle betrokkenen.
- De **schriftelijke neerslag** van de melding wordt veilig bewaard, met respect voor de **privacy** van elke betrokkene. Toegang tot documenten die verband houden met een melding, is gelimiteerd tot de API. Indien een personeelslid het voorwerp uitmaakt van de melding, indien de ernst van de melding het vereist, of indien de melding betrekking heeft op de API zelf, zal de Raad van Bestuur toegang hebben tot deze documenten.
- De betrokken partijen worden tijdig **op de hoogte gehouden van het verdere verloop van de procedure**.

De medewerker waarvan vermoed wordt dat die de child protection policy heeft geschonden, kan worden **geschorst** in afwachting van de uitkomst van het onderzoek, indien de Raad van Bestuur, na kennis te hebben genomen van het advies van de API, beslist dat dit wenselijk is. Dit is een afweging die case per case gemaakt dient te worden.

Wanneer het onderzoek uitwijst dat de melding gegrond is, kan de Kinderrechtencoalitie overgaan tot het nemen van **disciplinaire maatregelen**.

De betrokken partijen worden steeds **schriftelijk op de hoogte gesteld** van de uitkomst van het onderzoek, die ook steeds **gemotiveerd** wordt.

In geval van een interne melding, passen we de procedure toe zoals vervat in het **integriteitsbeleid**. We zetten ons in om een melding binnen de 5 werkdagen van een antwoord te voorzien.

Bij een melding worden steeds **vijf fasen** doorlopen. Hieronder geven we een overzicht van elke fase.

Eerste fase: Vermoeden, onthulling, vaststelling

In deze eerste fase zal je vooral aandacht besteden aan veiligheid, vertrouwen en tracht je voldoende informatie te verzamelen.

In geval van een **vermoeden**, neem je dit steeds ernstig en ga je op zoek naar signalen die je vermoeden (of dat van iemand anders) kunnen bevestigen. Wat is er opgemerkt? Sinds wanneer? Probeer een gesprek aan te knopen met het potentiële slachtoffer, zonder woorden in de mond te leggen of te suggereren. Begin met een gewone vraag: "hoe gaat het met je?" of benoem eventueel opmerkelijk gedrag, zoals bijvoorbeeld zich terugtrekken uit het groepsgebeuren, angst, verdriet... Probeer extra veiligheid te installeren door het potentiële slachtoffer en de dader niet met elkaar in contact te laten komen zonder toezicht. Als de situatie zich buiten de organisatie afspeelt en je zelf de veiligheid niet kan garanderen, is het goed dit te melden aan iemand die dat wel kan, zoals bijvoorbeeld politie of hulpverlening. Neem contact op met de API om discreet je vermoeden te bespreken en verdere stappen te bekijken.

In geval van een **onthulling** door een slachtoffer, een getuige of derden, blijf je rustig en panikeer je niet. Luister naar het verhaal zonder te veroordelen of bepaalde zaken te suggereren. Neem het verhaal altijd serieus en maak duidelijk dat je het verhaal gelooft. Vraag naar meer informatie over het wat, wie, waar en wanneer, zonder de persoon het gevoel te geven uitgehoord te worden. Beloof geen geheimhouding of andere dingen die je niet kan realiseren! Informeer de onthuller over de verdere stappen die je gaat ondernemen (zie volgende fases). Probeer extra veiligheid te installeren door dader en slachtoffer niet of enkel onder toezicht met elkaar in contact te laten komen. Neem contact op met de API.

In geval van een **vaststelling**, garandeer je zo snel mogelijk de veiligheid zodat het grensoverschrijdend gedrag stopt of zich niet kan herhalen. Roep de hulp in van de leidinggevende en de API. De API is er om je bij te staan in verdere stappen die je in dit geval zal ondernemen en neemt contact op met externe, gespecialiseerde instanties.

Tweede fase: Informatieverzameling

Wanneer de API een melding van een integriteitsschending ontvangt, gaat die over tot het verzamelen van relevante informatie verschaft door de melder, het vermeende slachtoffer (indien dit iemand anders is dan de melder) en de vermeende schender. De API verschaft alle betrokkenen duidelijkheid over de stappen die (zullen) worden ondernomen en garandeert de privacy van alle betrokkenen naar derden toe. De API stelt een verslag op waarin de verzamelde informatie wordt samengebracht (informatieverslag). Dit verslag wordt bewaard op een plaats waar anderen geen toegang toe hebben.

Derde fase: Gemotiveerd advies

Op basis van het informatieverslag schrijft de API een gemotiveerd advies uit over de te ondernemen acties. Afhankelijk van de ernst van de situatie, kan de API beslissen om over te gaan tot één van de volgende acties.

- Bemiddeling tussen het vermeende slachtoffer en de vermeende schender.
- Het bezorgen van het informatieverslag aan de Raad van Bestuur. De API formuleert dan in samenspraak met die Raad van Bestuur een advies.

Wanneer een medewerker betrokken is bij een melding, wordt de Raad van Bestuur altijd ingelicht.

Vierde fase: Advies uitvoeren

De betrokkenen worden van het advies op de hoogte gebracht, en kunnen steeds toelichting vragen aan de API over de inhoud en de motivatie ervan.

De partijen worden ook steeds op de hoogte gebracht van de mogelijke acties die zij kunnen ondernemen indien zij niet akkoord zijn met het advies. Een interne beroepsprocedure is niet mogelijk, het gaat dus om een doorverwijzing naar externe diensten waar een klacht kan worden neergelegd:

- Rechtbank
- Ombudsdiensten
- Kinderrechtencommissariaat

Bij de uitvoering van het advies waakt men over de privacy van de betrokkenen.

Vijfde fase: Nazorg en evaluatie

Nadat het advies werd uitgevoerd, voert de API een opvolgingsgesprek met elk van de betrokken partijen (afzonderlijk). Hier wordt gepeild naar hoe de betrokkenen de procedure hebben ervaren en of ze bijkomende ondersteuning nodig hebben. Indien er nood aan is, verwijst de API de betrokkene(n) door naar externe hulpverlenende instanties.

De API en (indien van toepassing) de Raad van Bestuur evalueren hoe de procedure is verlopen, welke zaken wel en niet goed gingen en of een dergelijke schending voorkomen had kunnen worden. Er worden eventueel aanbevelingen gedaan om toekomstige procedures te verbeteren en/of een aanpassing te doen aan andere aspecten van het integriteitsbeleid. Hier wordt een schriftelijke

neerslag van gemaakt en bij het dossier gestoken. De aanbevelingen worden besproken op het overlegplatform dat jaarlijks samenkomt (zie verder).

Monitoring en evaluatie

Deze child protection policy is een **levend document**. Dit document wordt aangepast en/of aangevuld op basis van geleerde lessen, adviezen en verworven kennis. Er wordt structureel **één maal per jaar een overleg** georganiseerd met alle medewerkers om deze child protection policy te evalueren.

In het kader van deze evaluatie kan een overleg plaatsvinden met de **lidorganisaties** die expertise en/of interesse hebben in dit domein, om ervaringen en goede praktijken uit te wisselen en zodat zij hun input kunnen geven op deze child protection policy.

Begrippenlijst

- **API:** AanspreekPunt Integriteit of AanspreekPersoon Integriteit.
- **Medewerker:** in dit document verwijst dit begrip naar iedereen die namens de Kinderrechtencoalitie handelt, inclusief werknemers, stagiairs, vrijwilligers, leden van de Raad van Bestuur en externe partners waar de Kinderrechtencoalitie mee samenwerkt.
- **Integriteit:** onschendbaarheid; fysieke, psychische en seksuele veiligheid.

Credits

Bij de ontwikkeling van deze child protection policy werd gebruik gemaakt van **bronnen afkomstig van andere organisaties** om goede praktijken te identificeren. De volgende documenten en websites werden gebruikt:

- [Child Protection Policy](#). Eurochild, s.d.
- [Global policy: safeguarding children and young people](#). Plan International, november 2020.
- [Guidance on making sure events involving children and young people are safe](#). Plan International, s.d.
- [Omgaan met elkaar in je Chirogroep](#). Chiro.
- <https://komaf.be/>
- <https://www.grenswijs.be/>
- <https://www.icoba.be/>
- [Integriteit in de jeugdsector](#). Departement Cultuur, Jeugd en Media - Vlaamse Overheid.

Bij de ontwikkeling van deze child protection policy was een **Klankbordgroep** betrokken, samengesteld uit medewerkers van verschillende van onze **lidorganisaties**:

Johan Vangenechten (Minor Ndako), Sandra Bootsma (KIYO), Siham Machkour (Plan), Sofie Deverwaere (Awel), Sandra Coussement (Jonge Helden), Els Van Doren (Chiro), Katrien Vissers (Tumult).